

К. е. н. Олійник А. С.

Полтавська державна аграрна академія (Україна)

**ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ СТІЙКОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
В КРИЗОВИХ УМОВАХ**

Дійсний стан будь-якої галузі або економіки в цілому, має визначатися не тільки динамікою виробництва валової продукції, але й станом основних факторів виробництва і ефективністю їх використання. Ознаками подолання кризової ситуації та стійкої економічної динаміки аграрного виробництва, можуть служити розширене відтворення, нарощування виробничого потенціалу, поліпшення параметрів фінансового стану господарюючих суб'єктів, раціоналізація економічних і організаційно-управлінських механізмів та ін. Для досягнення названих результатів необхідним є формування відповідних зовнішніх і внутрішніх умов функціонування господарського механізму АПК. Необхідно комплексно враховувати аритмічність природно-економічних факторів аграрного виробництва, здійснювати постійний моніторинг індикаторів ринкової кон'юнктури, системно оцінювати ризики і застосовувати ефективні методи їх мінімізації.

Сталий розвиток неможливий без постійного відтворення відносин власності та орієнтації елементів господарського механізму на підтримання оптимальної пропорційності і стабільних темпів розвитку відтворення. При цьому не можна недооцінювати роль державного регулювання, а також фінансової та нефінансової підтримки галузі, без якої вітчизняна продукція в умовах лібералізації ринків буде поступатися в конкурентоспроможності імпорту. Додатково необхідно зазначити і те, що для здійснення розширеного відтворення важливо забезпечувати не просто стійкість відтворення, а ефективну стійкість.

Стійкість, будучи головним критерієм існування будь-якої системи (в тому числі економічної), забезпечується шляхом взаємодії внутрішніх складових елементів з певними зовнішніми факторами [1].

Саме різноплановість і велика кількість чинників, а також складність технологічного процесу в сільському господарстві зумовлюють необхідність пошуку комплексу оціночних параметрів і показників, що дозволяють комплексно оцінити економічну динаміку господарських суб'єктів в аграрному секторі та стійкість розвитку агровиробництва в кризових умовах.

За основу оціночних параметрів можуть бути взяті показники, що характеризують ефективність сільськогосподарського виробництва, але з методологічної точки зору обмежуватися тільки ними не припустимо, оскільки стійкість розвитку сільського господарства визначається сукупним соціально-економічним потенціалом. Звідси комплекс параметрів і показників, які дозволяють об'єктивно оцінювати ступінь стійкості розвитку агровиробництва в кризових умовах, повинен відповідати допустимим кількісним параметрам, на підставі яких можна комплексно оцінити економічну динаміку в сільському господарстві і ступінь подолання негативних тенденцій в кризових умовах.

Методологічно правильним буде їх розмежування за такими ознаками як:

- об'єкти оцінки: параметри для галузі в цілому (макрорівень) та конкретного підприємства (мікрорівень);
- за змістом оцінюваних параметрів: організаційно-виробничі і фінансово-економічні;
- за тимчасовим аспектом оцінки: поточні (дають прогноз можливостей подолання кризової динаміки в найближчій перспективі) і перспективні (що дозволяють оцінити ймовірність збереження стійкого позитивного тренду в більш віддаленій перспективі).

Необхідність виділення двох об'єктів оцінки – сільського господарства в цілому і окремого підприємства – обумовлена неповним збігом оціночних параметрів. Наприклад щодо конкретного підприємства, то його можна оцінити на ймовірність фінансової неспроможності, скориставшись моделлю Альтмана (іншим аналогічним індексом або методикою). Для галузі в цілому подібна оцінка буде некоректною, а в якості подібного критерію доцільно використовувати питому вагу сільськогосподарських підприємств, що

знаходяться на стадії банкрутства. Крім того, необхідно враховувати, що загальна результативність галузі формується як сумарний результат діяльності всієї сукупності окремих господарюючих суб'єктів. Внаслідок чого необхідність дослідження показників окремих сільгосптоваровиробників, дозволить виявити не тільки їх поточні проблеми, але й загальні перспективи розвитку галузі в цілому.

Таким чином, виділення організаційно-виробничих і фінансово-економічних параметрів пов'язано з відмінностями в їх сутнісному змісті. Організаційно-виробничі параметри відображають вплив організації виробництва і управління, ресурсного та технологічного потенціалу (факторів виробництва) на стійкість розвитку галузі або підприємства в кризових умовах і на можливості їх подолання. З їх допомогою можна оцінити виробництво сільгосппродукції та рівень сформованості ресурсної бази підприємств. Відстеження їх динаміки дасть можливість об'єктивної оцінки рівня коливання виробничих результатів, а отже здійснення поглибленого факторного аналізу відхилень від запланованих оптимальних рівнів виробництва за видами продукції.

Список використаних джерел:

1. Олійник Т. І. Ризик менеджмент – фактор забезпечення економічної безпеки підприємств стабільного розвитку України / Т. І. Олійник // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2018. – Випуск 5 (17). – С. 115–118.